

12. Шафаростава Я.И.,
ученица 10 кл.
СШ №1 г. Бреста
(г. Брэст, Рэспубліка Беларусь)

Бяльчук Л.М.,
учительница белорусского языка
и литературы высшей категории
СШ №1 г. Бреста
(г. Брэст, Рэспубліка Беларусь)

УДК 39 (=161.3)

ЗНАЧЭННЕ І МАГЧЫМАСЦІ СТРЫТ-АРТ-ТЭХНАЛОГІІ Ў ЭСТЭТЫЗАЦЫІ ВУЛІЦ БРЭСТА

Анотацыя. У артыкуле разглядаецца значэнне і магчымасці стрыт-арт-тэхналогіі ў эстэтызацыі вуліц горада Брэста.

Ключавыя словы: стрыт-арт-тэхналогія, мурал, горад, эстэтызацыя, культура, Брэст

E.I. Shafarostava, L.M. Bialchuk

SIGNIFICATION AND OPPORTUNITIES STREET-ART-TECNOLOGY OF AESTHETICIZACION BREST STREETS

Annotation: the article considers the street-art-technology signification and opportunities of aestheticization of Brest streets.

Key words: street-art-technology, mural, city, aestheticization, kultural, Brest.

Жыццё і вобраз сучаснага горада непасрэдна звязаны з фарміраваннем культуры грамадства. Гарадское асяроддзе не толькі фарміруе чалавека, але і выходзіць яго: гэтая сувязь з мінулым і прагноз будучыні. Спачатку мы ствараем асяроддзе, а потым яно фарміруе нас.

Ці адрозніваецца чалавек, які бачыў прыгажосць гістарычнага цэнтра горада ад таго, хто вырас сярод аднолькавых панэльных дамоў? Адказ відавочны:

адрозніваецца. Эстэтычнае ўспрыманне гарадской забудовы і гарадской прасторы яе жыхарамі ўплывае на культуру паводзін, на развіццё каштоўнасных арыентацый пакаленняў. Цікавай знаходкай у гэтым сэнсе стаў стрыт-арт, праз які таленавітыя беларусы ўмела ўкараняюць духоўную спадчыну ў паўсядзённае жыццё грамадства.

Можна прасачыць, як стрыт-арт і яго тэхнікі ўплываюць на эстэтычны густ брэстаўчан. Як ставяцца да стрыт-арт жыхары Брэста? Ці спрыяе гэты мастацкі накірунак фарміраванню пачуцця гонару, павагі, любові да Радзімы і беларускай культуры? Каб знайсці адказ на гэтыя пытанні, спатрэбілася вывучыць грамадскую думку, але найперш – устанавіць узровень распаўсюджанасці твораў з прымяненнем стрыт-арт-тэхналогіі ў пагранічным горадзе.

Стрыт-арт (англ. Street-art – вулічнае мастацтва) – накірунак у сучасным выяўленчым мастацтве, адметнай асаблівасцю якога з’яўляецца ярка выражаны урбаністычны характар. Як від мастацтва стрыт-арт на Беларусі стаў развівацца нядаўна: у 2003 годзе вопыт яго прымянення ва ўмовах гарадскога асяроддзя разглядаўся на I Міжнародным фестывалі Meeting of stule ў Гомелі. Прайшло два дзесяцігоддзі, і сёння шмат арганізацый і кампаній хочуць прыцягнуць да сябе ўвагу прыгожымі малюнкамі на фасадах, тым самым неяк выдзеліцца, быць адрознымі ад іншых. Зараз існуе шмат розных тэхнік стрыт-арта, якія ўздзейнічаюць на гараджан, але вызначаюць 5 асноўных: насценны малюнак, постэр-арт, вулічная інсталяцыя, вулічны перформанс і мурал. Распаўсюджанне апошняга, мурала, а таксама яго спрошчанага версіі – індустрыяльнага роспісу (нанясення пэўнай выявы на фасады будынкаў з мэтай іх упрыгожвання) рэзка ўзрасло апошнімі гадамі.

Мурал як тэхніка роспісу будынкаў з’явіўся каля стагоддзя таму ў Мексіцы ў час рэвалюцыйных падзей 1920-х гадоў. Мастакі літаральна рушылі ўслед за заклікам авангардыстаў ламаць існуючыя правілы класічнага жывапісу і выйшлі з майстэрняў, каб несці ў масы новае рэвалюцыйнае мастацтва. Улады Мексікі ўхвалілі наватарскі манументальны жывапіс, нават замовілі маладым мастакам некалькі роспісаў грамадскіх будынкаў.

Што да Брэста, то ўдалося ўстанавіць: першымі мураламі ў нашым абласным цэнтры сталі гіганцкія пано, размешчаныя ў 80-я гады ХХ стагоддзя на фасадах Брэсцкага электрамеханічнага завода і выкананыя ў тэхніцы візантыйскай мазаікі: разам яны складаюць трыпціх “Зямля” (аўтары У. Крываблоцкі і Ю. Багушэвіч).

Тэматыка сучасных выяў на будынках горада вельмі разнастайная. Тэме выражэння любові да беларускай літаратуры і прыцягнення ўвагі да беларускай мовы прысвечаны малюнак серыі “Вулічныя вершы” з партрэтамі Янкі Купалы

на аднайменнай вуліцы і Максіма Багдановіча на вуліцы Маякоўскага мастачкі Ганны Яцкевіч.

У 2019 годзе пры падтрымцы гарадскіх ўладаў стартаваў яшчэ адзін праект, які ўпрыгожыў сцены брэсцкіх вуліц Гоголя, Камсамольскай і Маякоўскага вершамі беларускіх паэтаў. Ініцыятарам ідэі стаў навучэнец гімназіі №1 Дзяніс Рабчук. Так з’явіліся ўзнёслыя муралы з радкамі Максіма Багдановіча, Генадзя Бураўкіна.

Яшчэ адзін мурал можна разгледзець на набярэжнай Францыска Скарыны: гэта выява велізарнай птушкі, сокала-пустальгі (аўтар Арцём Конт). Грамадская арганізацыя “Ахова птушак Бацькаўшчыны” працягвае ўпрыгожваць беларускія гарады птушынымі мураламі. Птушкі аблюбоўваюць шматпавярховыя будынкі, а ініцыятары нанясення муралаў на фасады дамоў тым самым звяртаюць ўвагу гараджан на праблемы маленькіх сакалят, якія вясной, яшчэ не ўмеючы лётаць, аказваюцца на зямлі, і ім патрэбна дапамога людзей.

Тэме гістарычнай памяці прысвечаны мурал з выявай аднаго з самых вядомых абаронцаў Брэсцкай крэпасці Героя Савецкага Саюза, маёра Пятра Міхайлавіча Гаўрылава. Велізарны мурал плошчай каля 130 квадратных метраў у мікрараёне “Усход”, упрыгожыў сцяну шматпавярховага дома па вуліцы, якая носіць імя героя (аўтары – маладыя мастакі мінскай арт-студыі ALMIRA А. Пармон і К. Кулакоўскі). Ініцыятарам праекта выступіў Расійскі навуковы цэнтр навукі і культуры ў Брэсце.

Старэйшымі ў Брэсце помнікамі арт-стрыт з'яўляюцца надпісы, назвы, шылды магазінаў амаль векавой даўніны, знойдзеныя пры рэстаўрацыі, рэканструкцыі або дэмантажы старых будынкаў у цэнтры горада. Пад тынкоўкай знойдзены старыя надпісы на польскай мове і ідышы. Гарадскія ўлады вырашылі іх пакінуць і абнавіць. Цяпер можна даведацца, напрыклад, дзе ў пачатку мінулага стагоддзя ў Брэсце была цырульня і дзе прадавалі машыннае масла. Мікалай Мікалаевіч Уласюк, галоўны архітэктар горада, паведаміў, што, калі гэтыя надпісы знайшлі, было вырашана іх не замазваць, а паказаць шматслойнасць культуры і гісторыі Брэста.

Яшчэ адной тэмай муралаў, якая аб'яднала шэраг будынкаў у мікрараёне Вулька, стала наша мінулае з выявамі гістарычных падзей і мясцін: Брэсцкай крэпасці, старажытнага Бярэсця, Косаўскага і Мірскага замкаў, Белавежскай пушчы, Грундвальскай бітвы, Брэсцкага вакзала. Гэтыя індустрыяльныя роспісы вяртаюць нас да падзей Вялікай Айчыннай вайны, выхоўваюць пачуццё патрыятызму, нагадваюць жыхарам горада пра захаванне гістарычнай памяці. А ёсць яшчэ выявы, якія расказваюць пра культурную каштоўнасць беларусаў – нацыянальны арнамент з сімваламі сонца, энергіі, красы: яны – своеасаблівы аб'ект у паўднёва-заходняй частцы горада.

Ці уплываюць такія змены на эстэтычны густ жыхароў? Ці патрэбны наогул гараджанам такія змены? Можа іх задавальняе толькі камфортнае пражыванне?

Каб атрымаць адказы на гэтыя пытанні і даць ацэнку значнасці эстэтычнага асяроддзя горада, намі была праведзена анкетаванне [3].

Усяго было апытана 47 чалавек ва ўзросце ад 15 да 78 год, 65% апытаных – жанчыны, 35% – мужчыны.

На першае пытанне, ці ведаюць гараджане, што такое муралы, на наша здзіўленне, больш за палову (53%) не мелі ўяўлення аб тым, што гэта такое.

Дадзены тэрмін выклікаў цяжкасць, і давялося тлумачыць значэнне слова.

Пасля гэтага дадзеныя змяніліся: толькі 30% не сутыкаліся з гэтай з'явай. Астатнія 70% апытаных разумелі, аб чым ідзе гаворка.

Затым мы папрасілі ацаніць фасад дома, у якім яны жывуць. Прааналізаваўшы адказы апытаных, мы атрымалі наступныя вынікі:

25% рэспандэнтаў ацэньваюць фасад станоўча,

60% – нейтральна, 15% – адмоўна.

Стаўленне да выяў на будынку рознае:

17% апытаных аднесліся адмоўна, аргументаваўшы гэта тым, што лепш выдаткаваць грошы на рамонт дома, а не размалёўваць яго;

21% да гэтага ставяцца нейтральна.

І ўсё-такі большасць, 62%, палічылі гэта выдатнай ідэяй: муралы адназначна ўпрыгожваюць горад і прымушаюць задумацца, згадаць пэўныя факты і з'явы жыцця, па-свойму эстэтызуюць гарадское асяроддзе, робяць яго запамінальным.

Спіс выкрыстаных крыніц:

1. Вікіпедыя Стрыт-арт [электронны рэсурс]. Рэжым доступу <https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B8%D1%82-%D0%B0%D1%80%D1%82> – Дата доступу: 11.01.2023
2. Crossarea Стрыт-арт [электронны рэсурс]. Рэжым доступу: <https://crossarea.ru/street-art/street-art/> - Дата доступу: 15.01.2023
3. Бяльчук Л.М., Шафаростава Я.И. Вынікі анкетавання.

13. Швед И. А., директор Центра изучения Беларуси в Аньхойском университете; д.фил.н., профессор, профессор кафедры русской литературы и журналистики УО «БрГУ им. А.С. Пушкина» (г. Брест, Республика Беларусь)

УДК 398

«КАЖДЫ ПО СОБИ? – НЕ!»: О РОДСТВЕННЫХ СВЯЗЯХ, ДОМЕ, ПРОСТРАНСТВЕННОМ МИРЕ В СОВРЕМЕННЫХ СЕМЕЙНЫХ РАССКАЗАХ ЖИТЕЛЬНИЦ БРЕСТЧИНЫ

Аннотация. В статье³ на полевом материале Брестчины (это в той либо иной степени стереотипизированные женские повествования, зафиксированные в 2020–2022 гг.) прослеживаются семантика и функциональность пространства как

---

³ Работа выполнена в рамках НИР «Повествовательный женский дискурс в контексте фольклорной традиции Брестчины» ГПНИ на 2021–2025 годы «Общество и гуманитарная безопасность белорусского государства (№ госрегистрации 20211451) при финансовой поддержке Министерства образования РБ.